

Florence Nightingale. Per la Professora de la UB Sra. *Roser Valls i Molins*

Enguany se celebra el centenari de la mort de Florence Nightingale, considerada la fundadora de la infermeria moderna. Va néixer el 12 de maig de 1820 en el si d'una família benestant, que li va proporcionar una excel·lent formació. La seva vocació, que era dedicar-se a la infermeria, es va retardar fins als 33 anys a causa de l'oposició de la seva família, que no volien que es dediqués a una professió que estava en franca decadència en els països protestants (com Anglaterra). Malgrat les dificultats per exercir, ella es va anar formant amb visites a hospitals, contactes amb les Germanes de la Caritat i finalment amb l'estada amb les diaconesses de Kaiserswerth.

Quan va aconseguir treballar com a superintendent d'un hospital per a dames i institutius malaltes, va esclatar la guerra de Crimea (1853), on els soldats ferits anglesos morien als hospitals per manca d'una atenció adequada. Va escollir un grup de 38 infermeres i va anar a l'hospital de Scutari (Turquia) amb el càrrec de superintendent, responsabilitat atorgada pel ministre de la guerra Sir Herbert. Es va trobar un hospital, que era un antiga caserna, on els soldats estaven en condicions pèssimes. Aplicant mesures higièniques i cuidatges bàsics va aconseguir rebaixar la mortalitat del 42,7 % al 2,2 %. Va arribar a tenir 125 infermeres, totes treballant amb l'objectiu següent: «Posar l'ésser humà en les millors condicions: alimentació, higiene, temperatura, aire, sol... perquè la naturalesa pugui actuar en ell».

Les senzilles cures bàsiques i les mesures d'higiene aplicades que van ser claus per aconseguir l'èxit consistien a observar les deficiències i comprar els materials que faltaven (mantes, palanganes, pintes), organitzar una bugaderia i cuina dietètica, tenir cura de l'alimentació, la higiene, el repòs, la ventilació, l'escalfor i els aspectes psicològics dels ferits, als quals els escrivien les cartes perquè mantinguessin contacte amb les seves famílies. També va millorar les aigües potables i residuals i va fer informes i estudis estadístics.

Una altra aportació destacada va ser anar al front per organitzar les primeres cures dels ferits. Allà es va posar malalta i va quedar delicada fins que va morir als 90 anys. Les seves idees per organitzar l'atenció ràpida dels ferits eren fonamentals per a la seva supervivència i s'han anat aplicant a guerres següents. Per aquesta ingent tasca la reina d'Anglaterra li concedí la Creu de Sant Jordi. També se li va concedir un fons per fundar la seva escola, objectiu que va aconseguir l'any 1869 i on va poder formar les infermeres amb la seva nova concepció d'infermeria.

Un altre llegat molt important són les seves quasi 150 obres entre llibres, articles, informes, memoràndums. Segons Bishop i Goldie (1962), les seves obres estan dedicades a infermeria, hospitals, exèrcit, l'Índia, sociologia, estadística, memòries, religió i filosofia. La seva obra Notes sobre infermeria (1959) descriu la seva concepció de la infermeria, les primeres bases conceptuals de la professió. És el primer text d'infermeria en què s'explica què és la professió i quina és la funció de la infermera.

Parteix de la idea que la infermera fa alguna cosa més que administrar medicaments i cataplasmes i que ha de fer un ús adequat de l'aire, la llum, la calor, la higiene, el repòs i l'adequada selecció i administració de la dieta, tot amb la menor pèrdua possible d'energia per part del pacient. Nightingale considera que tot això no depèn només de la infermeria, sinó de les condicions sanitàries, de l'arquitectura i de l'administració. En el seu model, l'activitat infermera queda sota l'autoritat explícita del metge, totes les cures d'infermeria han de ser dispensades només a requeriment del metge. Dins dels temes sociològics, es pot destacar Cassandra, una obra que reflecteix la història del moviment femení a la Gran Bretanya.

Un aspecte menys conegut, però molt destacable per l'època, va ser la seva passió per l'estadística i el disseny d'impresos per recollir les dades dels hospitals. Els seus treballs estadístics es van presentar a un congrés internacional d'estadística i van ser publicats en el *Journal of the Statistical Society of London* l'any 1862. Aquests estudis posen en evidència els problemes d'infecció i mortalitat als hospitals i a la vegada mostren l'èxit de les mesures higièniques i cures infermeres aplicades per ella.

El sistema Nightingale va tenir una àmplia repercussió mundial, ja que només als EUA, de l'any 1873 a 1891, disset escoles seguien el seu model. També a Europa les seves idees i treballs van tenir gran repercussió a la professió. Per aquest motiu la data del seu naixement, 12 de maig, se celebra el Dia Internacional de la Infermeria i el 2010, l'any del centenari de la seva mort, es recorda les seves aportacions a la professió d'infermeria.